

Republica Moldova
CURTEA CONSTITUȚIONALĂ

DECIZIE
DE INADMISIBILITATE

a sesizării nr. 8g/2018

privind excepția de neconstituționalitate a alin. (2) al articolului 15/1 din
Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii
[în redacția Legii nr.290 din 16 decembrie 2016, în vigoare până la 5
ianuarie 2018]

(pensia anticipată pentru limită de vârstă)

CHIȘINĂU

9 februarie 2018

Curtea Constituțională, statuând în componența:

DI Aurel BĂIEȘU, *președinte de ședință*,
DI Igor DOLEA,
Dna Victoria IFTODI,
DI Victor POPA,
DI Veaceslav ZAPOROJAN, *judcători*,
cu participarea dnei Ludmila Chihai, *grefier*,

Având în vedere sesizarea depusă la 23 ianuarie 2018
și înregistrată la aceeași dată,
Examinând admisibilitatea sesizării menționate,
Având în vedere actele și lucrările dosarului,
Deliberând la 9 februarie 2018 în camera de consiliu,

Pronunță următoarea decizie:

ÎN FAPT

1. La originea cauzei se află excepția de neconstituționalitate a alin.(2) al articolului 15/1 din Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii [în redacția Legii nr.290 din 16 decembrie 2016, în vigoare până la 5 ianuarie 2018], ridicată de către Eugeniu Musteață în dosarul nr. 3-1203/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Excepția de neconstituționalitate a fost depusă la Curtea Constituțională la 23 ianuarie 2018 de către judecătorul Eleonora Badan-Melnic din cadrul Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în temeiul articolului 135 alin. (1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016, precum și al Regulamentului privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională.

A. Circumstanțele litigiului principal

3. La 26 iunie 2017, prin Decizia Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Râșcani, cererea lui Ion Botnariuc a fost respinsă privind stabilirea pensiei anticipate pentru limită de vârstă.

4. La 29 iunie 2017, Ion Botnariuc a înaintat o cerere prealabilă în adresa Casei Naționale de Asigurări Sociale, prin care a solicitat anularea Deciziei Casei Teritoriale de Asigurări Sociale Râșcani și stabilirea pensiei solicitate.

5. La 18 august 2017, Ion Botnariuc a înaintat o cerere de chemare în judecată, prin care a solicitat anularea deciziei Casei Teritoriale de Asigurări

Sociale a sectorului Râșcani și obligarea acestora de a i se stabili, calcula și achita pensia anticipată pentru limită de vârstă.

6. La 1 noiembrie 2017, avocatul stagiar Musteață Eugeniu a solicitat ridicarea excepției de neconstituționalitate a alin.(2) al articolului 15/1 din Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii.

7. Prin încheierea din 6 noiembrie 2017 a Judecătorei Chișinău, sediul Centru, s-a dispus suspendarea procesului și remiterea sesizării Curții Constituționale pentru soluționare.

B. Legislația pertinentă

8. Prevederile relevante ale Constituției (republicată în M.O., 2016, nr.78, art. 140) sunt următoarele:

Articolul 16

Egalitatea

„(1) Respectarea și ocrotirea persoanei constituie o îndatorire primordială a statului.

(2) Toți cetățenii Republicii Moldova sunt egali în fața legii și a autorităților publice, fără deosebire de rasă, naționalitate, origine etnică, limbă, religie, sex, opinie, apartenență politică, avere sau de origine socială.”

Articolul 46

Dreptul la proprietate privată și protecția acesteia

„(1) Dreptul la proprietate privată, precum și creanțele asupra statului sunt garantate.

(2) Nimeni nu poate fi expropriat decât pentru o cauză de utilitate publică, stabilită potrivit legii, cu dreaptă și prealabilă despăgubire.

(3) Avera dobândită licit nu poate fi confiscată. Caracterul licit al dobândirii se prezumă.

(4) Bunurile destinate, folosite sau rezultate din infracțiuni ori contravenții pot fi confiscate numai în condițiile legii.

(5) Dreptul de proprietate privată obligă la respectarea sarcinilor privind protecția mediului înconjurător și asigurarea bunei vecinătăți, precum și la respectarea celorlalte sarcini care, potrivit legii, revin proprietarului.

(6) Dreptul la moștenire a proprietății private este garantat.”

Articolul 47

Dreptul la asistență și protecție socială

(1) Statul este obligat să ia măsuri pentru ca orice om să aibă un nivel de trai decent, care să-i asigure sănătatea și bunăstarea, lui și familiei lui, cuprinzând hrana, îmbrăcămintea, locuința, îngrijirea medicală, precum și serviciile sociale necesare.

(2) Cetățenii au dreptul la asigurare în caz de: șomaj, boală, invaliditate, văduvie, bătrânețe sau în celelalte cazuri de pierdere a mijloacelor de subzistență, în urma unor împrejurări independente de voința lor.

9. Prevederile relevante ale Legii nr. 156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii (republicată în M.O., 2004, nr. 42-44, art.247) sunt următoarele:

Articolul 5 Stagiul de cotizare

„(1) În sistemul public, stagiul de cotizare însumează toate perioadele contributive.

(2) Perioadele necontributive ale asiguratului asimilate stagiului de cotizare sunt:

a) perioada de îndeplinire a serviciului militar în termen sau cu termen redus;

a¹) perioada de îndeplinire a serviciului militar prin contract sau a altui serviciu asimilat acestuia, dacă nu este posibilă stabilirea pensiei în condițiile Legii asigurării cu pensii a militarilor și a persoanelor din corpul de comandă și din trupele organelor afacerilor interne nr. 1544-XII din 23 iunie 1993;

b) perioada de îngrijire a unui copil până la vârsta de 3 ani de către unul din părinți sau de tutore în caz de deces al ambilor părinți;

c) perioada în care asiguratul a beneficiat de indemnizație pentru incapacitate temporară de muncă, de ajutor de șomaj, de alocație pentru integrare sau reintegrare profesională;

d) perioada de îngrijire a unui copil cu dizabilitate severă sub vârsta de 18 ani de către unul dintre părinți, tutore, curator, până la angajarea în funcția de asistent personal;

e) perioada de rezidențiat în învățământul postuniversitar obligatoriu;

f) perioadele de activitate necontributive în funcția de judecător și procuror de până la 31 decembrie 2005;

g) perioadele în care au fost realizate activitățile specificate la art. 50 alin. (1) lit. d) și

e) până la 1 ianuarie 1999.

(3) Perioadele asimilate stagiului de cotizare prevăzute la alin. (2) nu pot însuma în total mai mult de 8 ani, cu excepția celor prevăzute la lit. a¹), b), d) și f).”

Articolul 15/1 Pensia anticipată pentru limită de vârstă

„(1) Asiguratul care a realizat stagiul complet de cotizare prevăzut la art.42 alin.(1) poate solicita stabilirea anticipată a pensiei pentru limită de vârstă cu cel mult trei ani înaintea împlinirii vârstei standard de pensionare de 63 de ani pentru bărbați și femei.

(2) La calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru limită de vârstă nu se iau în calcul perioadele necontributive prevăzute la art.5 alin.(2) și art.50 alin.(1) lit.d) și e).

(3) Cuantumul pensiei anticipate se stabilește în aceleași condiții în care se stabilește cel al pensiei pentru limită de vârstă.

(4) La data îndeplinirii cumulative a condițiilor pentru acordarea pensiilor pentru limită de vârstă prevăzute la art.15 alin.(1) se acordă, la cerere, pensie pentru limită de vârstă prin adăugarea perioadelor necontributive asimilate și a celor contributive.”

[Art.15¹ abrogat prin LP371 din 22.12.17, MO1-6/05.01.18 art.24]

ÎN DREPT

A. Argumentele autorului excepției de neconstituționalitate

10. În motivarea excepției de neconstituționalitate autorul susține că prevederile contestate, în temeiul cărora la calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru limită de vârstă nu se iau în calcul perioadele necontributive, în particular, perioada în care persoanele au deținut funcții cu statut special în cadrul Poliției și Forțelor Armate, instituie un tratament discriminatoriu.

11. Potrivit autorului excepției, asigurarea obligatorie de la bugetul de stat a persoanelor care dețin funcții cu statut special și lipsa cotizațiilor din partea acestora nu pot constitui un dezavantaj atunci când se solicită acordarea pensiei anticipate.

12. În final, autorul excepției susține că prevederile contestate încalcă articolele 8, 16, 46 și 47 din Constituție.

B. Aprecierea Curții

13. Examinând admisibilitatea sesizării privind excepția de neconstituționalitate, Curtea constată următoarele.

14. În conformitate cu articolul 135 alin.(1) lit. a) din Constituție, controlul constituționalității legilor, în speță a Legii nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public, ține de competența Curții Constituționale.

15. Curtea constată că excepția de neconstituționalitate, fiind ridicată de avocatul stagiar Eugeniu Musteață, în dosarul nr. 3-1203/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru, este formulată de subiectul abilitat cu acest drept, în temeiul art.135 alin.(1) lit. a) și g) din Constituție, astfel cum a fost interpretat prin Hotărârea Curții Constituționale nr. 2 din 9 februarie 2016.

16. Curtea reiterează că prerogativa de a soluționa excepțiile de neconstituționalitate, cu care a fost învestită prin articolul 135 alin.(1) lit. g) din Constituție, presupune stabilirea corelației dintre normele legislative și textul Constituției, ținând cont de principiul supremației acesteia și de relevanța prevederilor contestate pentru soluționarea litigiului principal în instanțele de judecată.

17. Curtea reține că obiectul excepției de neconstituționalitate îl constituie articolul 15/1 alin. (2) din Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 privind sistemul public de pensii, potrivit căruia:

„(2) La calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru limită de vârstă nu se iau în calcul perioadele necontributive prevăzute la art.5 alin.(2) și art.50 alin.(1) lit.d) și e).”

18. Curtea observă că prevederile contestate au fost abrogate prin Legea nr. 371 din 22 decembrie 2017, în vigoare din 5 ianuarie 2018.

19. În același timp, Curtea subliniază că, deși normele contestate au fost abrogate, pornind de la natura excepției de neconstituționalitate, ea poate fi ridicată atât asupra actelor în vigoare, cât și asupra actelor care nu mai sunt în vigoare, dacă sub imperiul acestora s-au născut raporturi juridice care continuă să producă efecte, iar norma este aplicabilă raporturilor juridice litigioase și este determinantă în soluționarea cauzei (HCC nr. 2 din 9 februarie 2016, § 73).

20. Prin urmare, ținând cont de condițiile sus-menționate, prevederile normative abrogate pot fi supuse controlului constituționalității.

21. Curtea observă că autorul excepției susține că prevederile contestate contravin articolelor 8, 16, 46 și 47 din Constituție.

22. Examinând norma contestată, Curtea observă că la calcularea stagiului de cotizare necesar acordării pensiei anticipate pentru limită de vârstă nu se iau în calcul perioadele necontributive prevăzute la art.5 alin.(2) și art.50 alin.(1) lit.d) și e) din lege.

23. Curtea constată că respectiva normă se extinde asupra tuturor perioadelor considerate necontributive potrivit legii și nu instituie nici o distincție între acestea. Prin urmare, Curtea nu poate accepta alegațiile autorului privind instituirea unui tratament discriminatoriu.

24. Or, Curtea reiterează că principiul egalității nu înseamnă uniformitate, el presupune tratament egal în situații egale, pentru situații diferite tratamentul juridic nu poate fi decât diferit. Violarea principiului egalității și nediscriminării are loc atunci când se aplică un tratament diferențiat în cazuri egale, fără să existe o motivare obiectivă și rezonabilă, sau când există o disproporție între scopul urmărit și mijloacele folosite.

25. În partea ce ține de încălcarea dreptului la proprietate, Curtea reiterează că un drept social poate fi obiectul protecției constituționale garantate de articolul 46 și, respectiv, articolul 1 din Protocolul nr.1 la Convenția Europeană, numai în cazul când dreptul social respectiv este dobândit și are o valoare economică. Prin urmare, un drept patrimonial dobândit ar însemna dreptul la pensia ce se află în plată.

26. De asemenea, Curtea, în jurisprudența sa, a statuat că prevederile Constituției nu garantează persoanelor un drept absolut al prestațiilor sociale (articolul 47 din Constituție), astfel încât legiuitorul se bucură de o marjă destul de largă de apreciere în stabilirea normelor pentru punerea în aplicare a drepturilor individuale sociale.

27. Având în vedere cele enunțate *supra*, Curtea menționează că sesizarea nu întrunește condițiile de admisibilitate pentru a fi examinată în fond.

Din aceste motive, în temeiul articolului 26 din Legea cu privire la Curtea Constituțională, articolelor 61 alin. (3) și 64 din Codul jurisdicției constituționale și pct. 28 lit.d) din Regulamentul privind procedura de examinare a sesizărilor depuse la Curtea Constituțională, Curtea Constituțională

DECIDE:

1. *Se declară inadmisibilă* sesizarea privind excepția de neconstituționalitate a articolului 15/1 alin. (2) din Legea nr.156-XIV din 14 octombrie 1998 cu privire la sistemul public de pensii [în redacția Legii nr.290 din 16 decembrie 2016, în vigoare până la 5 ianuarie 2018], ridicată de către avocatul stagiar Eugeniu Musteață, în dosarul nr.3-1203/17, pendinte la Judecătoria Chișinău, sediul Centru.

2. Prezenta decizie este definitivă, nu poate fi supusă nici unei căi de atac, intră în vigoare la data adoptării și se publică în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

Președinte de ședință

Aurel BĂIEȘU

Chișinău, 9 februarie 2018
DCC nr.14
Dosarul nr.8g/2018